

it heeft
Synode
ng van
stem-
ezitters
dat zij
in can-
aan de
meerde
de, vrij
tot het
e Vrije
Univer-
ade als
onder
eutsch

eschied
School,
nis van
Theolo-

Senaat
we wel
oor de
e Vrije
voort-
eruid.
pen, er
ng tus-
de Vrije
Boven-
ang bij
gen, en
n zien,
n haar

raat
k.

oor de
meene
noemd
ijn mili-
telegen-
n ambt
e facul-
e Cura-
open-
rp hadi-
hoogere

is de
mensch
neer bij
mizing-
levende,
uwen in
van de

d ligt in
heid van
in deze
allerlei
rgetisme

a energie
onder-
deze te

energie-
zing, die
niets
anne als
leel kan
sonder
kunnen
t uit het
in opper-
hijnselen
riegt.

toeflijke
stand-
e stoffen-
den der
verklaard

van het
is op te
aar for-
atun-ge-
ergie in
anderen
valentie-
stantie-
als in
energie.

levens-
gen der
aanbe-
ergiewet
van de
en in het
dat de
ermogen
aan men
zen der
e factor
ne van
th. Deze
ch-werk-
gerali-

ergiewet
vet, de
curpro-
best is
ie. Deze
onregel-
as men
te orde-
geldig
ergiewet
erwacht
op deze
voor de
woorden
er geen

eling in
wd, en
an deze
ofwisse-
organen
mede in
an spec-
argiewet
levens-
ing der
de stof
ze ver-

verschijnselen evenmin als de eerste wet het bestaan van onstoffelijke factoren uitsluit. Deze factoren, en evenmin het wezen van het onderzochte object, behoeft men echter te kennen om een proces quantitatie van uit een energetisch (thermodynamisch) standpunt te bestudeeren. Bij de geconcludeerdheid der levende stof is dit een groot voordeel.

De energetische bestudeering der levensverschijnselen leert dan ook, behalve het verband met de genoemde wetten, nog veel meer.

In de voornaamste plaats leert het energetische wetten kennen, waaraan alleen het levende is onderworpen; uit welke wetten de eigenwet, de doelmatigheid en de onderlinge verhouding van al wat leeft, duidelijk blijkt. Dit wordt door verschillende voorbeelden toegelicht, waarbij tevens de groote praktische betekenis, die deze onderzoekingen vaak bezitten, kan worden aangegeven. Over verschillende dezer wetten, o.a. de z.g. oppervlaktewet en die der regulatie der energiewisseling, heeft spreker eigen onderzoekingen verricht, welke worden voortgezet in het laboratorium, dat door medewerking van het Bestuur der Vrije Universiteit ingericht is, en waarin onderzoekingen over de energiewisselingen, zoowel van grotere dieren en den mensch, als ook van de kleinste insecten en uitgesneden en ovedevende organen kunnen worden uitgevoerd.

De energetische beschouwing der levensverschijnselen leert nu, zoals reeds hier in 't kort werd aangegeven, tal van feiten kennen, welke, aldus eindigende spreker, goeden moed geven ook het tweede deel onzer taak aan te vangen, n.l. uit de feiten op te klimmen tot de theorie, uit de verschijnselen te trachten iets van het wezen der dingen te leeren kennen. En dat hij deze geestelijke werkzaamheid onze persoonlijke natuur zich niet verloochent en vooral bepaalde grondslagen voor een ieder, bewust of onbewust, vast staan, behoeft wel geen betoog.

Maar even zeker is het, dat wie van de wetenschap meer verwacht dan een verzamelen van symbolen, die de ons omgevende werkelijkheid ons opdringt, uit moet gaan van de mening, dat deze buitenwereld bestaat en kenbaar is; dat de dingen werkelijk in onze denkbeelden waar zijn, en dus stilzweigend bouwt op het Christelijk geloof, dat de wereld door Wijsheid is geground en overal orde, eenheid en wijsheid openbaart.

We hopen zeer, dat deze belangrijke rede spoedig in druk zal verschijnen. Ze behandelt een onderwerp, dat voor onze beschouwing van de levensverschijnselen van hoog belang is, en deed dat op principiële wijze. De goede verwachting die van den heer Buitendijk gekoesterd werd, is door deze rede niet weinig versterkt geworden. Philosophisch goed doordacht, beknopt en zeer volledig, maakte deze rede een uitnemendend indruk. We hebben in den heer Buitendijk een man gekregen, die op de hoogte van de nieuwere denkbeelden en theorieën is en die, door eigen studie en waarneming van de verschijnselen, een nieuw licht kan ontsteken op het gebied der biologie. En daaraan hebben we niet het minst met het oog op den strijd voor onze christelijke beginselen, wel dringend behoefte.

Valse bedoelingen.

Prof. Bouwman meent, dat we hem valse bedoelingen hebben toegeschreven, toen we tegen legendevoering opkwamen. Reeds het woord legendevoering weersprekt dit. Een legende vormt zich niet opzettelijk en met een valse bedoeling, maar onbewust, vaak zelfs volkomen ter goeder trouw.

Zoo twijfelen we geen oogenblik aan de goede trouw van Prof. Bouwman, toen hij vóór de Synode in de *Bazuin* beweerde, dat Prof. Bavink, nog te Kampen hoogleraar zijnde, vóór het doctoraat geijverd heeft, hoewel Prof. Bavink publick op de Synode ontkende, dit ooit te hebben gedaan. Natuurlijk ging Prof. Bouwman op hooren zeggen af en was het alleen zijn fout, dat hij te lichtgelovig was.

En evenzo staat het ook met zijn tweede bewering. Niet als persoonlijke weergave van Prof. Bavink's bedoeling, maar als een letterlijk citaat, tusschen aanhalingssteekens, werd meegedeeld, dat Prof. Bavink verklaard zou hebben dat hij «waarschijnlijk wel kon meegaan» met de gedachte van Prof. Hoekstra. Gaarne nemen we aan, dat Prof. Bouwman meende dit geoordeeld te hebben, maar we wisten stellig, dat Prof. Bavink dit niet gezegd had, en toen we ten overvloede aan hem zelf de vraag voorlegden, of hij dit gezegd had, antwoordde hij, dat hij niet alleen dit niet gezegd had, maar dat dit woord ook zijn bedoeling niet juist weergaf. Ook Prof. Bouwman moet thans zelf erkennen, dat het woord «waarschijnlijk» te sterk is geweest en vervangt dit door het woord mischieten, wat heel wat anders is. Waar hij voorts zich beroept op het persverslag in de *Rotterdammer*, mogen we wel tot groote voorlichtigheid manen. En Prof. Ridderbos en Prof. Bavink hebben zich reeds genoodzaakt gezien, publick allerlei onjuistheden in dit persverslag tegen te spreken, en ook schrijver dezes zijn door dit persverslag woorden in den mond gelegd, die hij nooit gebruikt heeft. Soms werd hem vlak het tegendeel toegeschreven van wat hij gezegd had. Een autoriteit is dit persverslag dus allerminst.

Gaarne laten we hiernode verder deze zaak rusten. Onze bedoeling was alleen om te voorkomen, dat straks de indruk zou gewekt worden bij de Kerken, alsof Prof. Bavink zich eigenlijk reeds een zou verklaard hebben met het voorstel van Prof. Hoekstra. Nu Prof. Bouwman achteraf erkennen moest, dat dit niet juist is, zijn we tevreden.

DR. H. H. K.

Voor Kootwijk's scholen.

In hartelijken dank ontvangen van N. N. Hilversum / 16; van N. N. postwissel groot / 3; van den heer Joh. Kruyer te Rotterdam

een wissel groot / 2, zijnde / 1 van Mej. de Wed. v. G. en / 1 van den heer T. O. Da. J. H. HOUTZAGERS, voorzitter.

Uit de Pers.

In de *Groninger Kerkbode* schrijft Dr. Miedema over onze militairen het volgende:

Heel het leven, al de gesprekken staan tegenwoordig direct of indirect onder den invloed van den oorlog. Menige preek wordt gestoefd met oorlogsbelden.

Gen wonder trouwens. Ieder ondervindt dagelijks de gevolgen van den oorlogtoestand. Duurder levensmiddelen. Sommige zelfs niet meer te krijgen. Oorlogsberichten van het dood van duizenden, van 't neervallen van steden en dorpen, van kerken en andere monumentale gebouwen.

En dan in ons eigen land ons leger op oorlogsterkte. Duizenden gesneden en overdevende, het ongemak van de bittere gevolgen van een schier geen huis is er, waar niet een man of jongeling is weggevoerd, om zich bij zijn regiment te voegen.

Maar is het voor ons die thuis bleven, een bewaar, niet minder ongelegenheid brengt het voor hen, die nu als militair Koningin en vaderland moeten dienen.

Ons trof het, toen we in de eerste weken van den Europeeschen oorlog op reis waren, en in den trein zaten met enkele onzer landverdelgers, hoe een dier mannen klaagde. Hij zag dat een stationsbediende niet al te vlug in 't bedienen en niet al te vriendelijk ook was tegen onzer soldaat. Toen slaakte hij de klacht, als is de uniform aan hem, dan kijken de meeste menschen je met een scheef oog aan. Dat zit er metterdaad nog wel een bij velen in. Het soldatenvolk wordt nogal eens voor ruw gehouden, waarmee velen liefst niet te nauw in aanraking komen. Het is nog een overblijfsel van denouden tijd.

Geenklug is dat nu, met den persoonlijke dienstplicht, veel en veel beter geworden.

Toch is 't niet te verwonderen, dat 't in de kasernen anders toegaat als in een damedokosklooster. Ja dat ook menig vader en moeder hun zoon met zorg gaan laten, als hij in die omgeving, waar menschen van zoo verschillende levenswijzen bijeen zijn, moet verkeeren.

Waarslijk, dat heeft ons niet te verwonderen. Daar is vooral voor hen die geleerd hebben te bidden, met God en Zijn dienst te rekenen, niet veel dat meewerkt. Ons volk is in meerderheid nog wel een godsdienstig volk. Maar onder jonge mannen vooral is 't of velen het zwakheid vinden, er voor uit te komen dat zij nog bidden en terker gaan. Met name ook den vloeker meent, dat hij met vloeken alleen zijn eigen vrijheid handhaaft. Liederlijke, vuile taal is maar al te veel naar ons Hollandschen volksaard aan de orde van den dag. Kaatspel een zeer gewoon tijdverdrijf. Lasterreken. 't is met allerlei middelen aan den dienst te onttrekken, niet zeldzaam.

Voeg daarbij, dat alle controle en toezicht over het geestelijk leven onder jongelieden weg is. Want dat is zoo. Kerkdienst werd vroeger nog gecombineerd. En nog is er wel dienst voor 't Kerkgaan, maar wie er zich aan onttrekken wil, wordt in geen enkel opzicht verplicht. Wie niet er op toe of de jongelieden ter catechisatie gaan? Wie kan nagaan, waar zij in hun vrijen tijd zijn? Met wie ze omgaan?

Indedaad 't is niet te verwonderen dat vele ouders niet al te gerust zijn over hun jongens in het soldatenkleed. Daar komt nu vooral nog iets bij. Onze geheele kustlijn en onze grenzen zijn niet wachten bereid. Op eenzame plaatsen, villen en bij de reedijkken, ver in Limburg en N.-Brabant, overal ligt onze gewapende macht.

Waar of geen kerken zijn of slechts uren er van verwijderd. Of ook waar alleen een Roomsche bevolking is en dus voor onze menschen van Gereformeerde religie geen gelegenheid is om Gods Woords te hooren of zelfs ook maar eenige gemeenschap te oefenen met geloofsgenooten.

Ja daar komt nog een element bij. Na de eerste dagen van spanning, toen elk oogenblik gevreesd werd, dat ook wij in den oorlog betrokken zouden worden, is nu vrij algemeen de idee onder ons volk, dat wij er wel buiten zullen blijven. Of 't terecht is, dan wel ten onrechte, beoordeelt ik hier nu niet. Maar 't feit van dezen ommekeer in de publieke opinie is niet te loochenen. De gedachte nu leeft ook onder onze militairen. Dat nu maakt dat te meer hun de dienst gaat vervelen. Vervelen dat is vooral 't wachtover op die eenzame wachtposten, en bij het eindeloze wachtlopen aan de grenzen. En nu weten wij het allen, dat ledigheid is een oorkussen van den duivel. Reken te meer om bewaard te zijn over onze jonge mannen.

Maar, vraag wellicht deze of gene, heit zij dan een zoo slechte gedachte van onze jongens en jonge mannen? Denkt zij ze dan zoo ontrouw, zoo onoprecht, zoo onstandvastig?

Niet gaarne zouden wij het willen zeggen. Met geen woord hebben wij 't u te kennen gegeven. Wij spreken alleen van de gevaren, die dreigen en hen omringen.

Wij hopen en verwachten, dat onze menschen, dragende de teekenen van onze Koningin, bovenal den Koning der koningen niet zullen verloochenen. Wij gelooven dat ze met ons de roeping erkennen en aanvaarden. Dat zij een zoutend out in ons leger moeten zijn. Zij zijn daar in den weg hun roeping. God heeft ze daar gesteld. Wij wenschen niet te klagen over de positie waarin ze gesteld worden.

Maar, daar zullen toch ook wel zwakke broeders onder zijn. En 't zou groote dwaasheid zijn om 't gevaar gering te schatten.

Nu zijn wij 't waarlijk niet alleen, die dit alles zien. Er is van velerlei zijde van alles gedaan voor de militairen, ook om hen geestelijk en tijdelijk bij te staan. Wat een reeks vaste en tijdelijke militaire thuishuizen zijn er niet opgericht. Wat een leetuur is er al niet verspreid. Veldpredikers en hulpsoldaten zijn uitgezonden. Velerlei comité's werken. Wat kwamen er al niet een circulair om hulp en steun te vragen. In Avendoorn vermaakt zich zelfs een comité. In Amsterdam, op kleinere plaatsen, op forten. Vooral ook voor N.-Brabant en Limburg. De Jongelingsbonden, de Gereformeerde zoowel als de algemeene Christelijke, trekken zich deze verzorging voor militairen aan.

En nu ook benoemde de Generale Synode een drietal deputaten om de geestelijke en godsdienstige verzorging onzer troepen te behartigen, vooral tot hulp van de kerken in Noord-Brabant en Limburg.

Deze laatste ontvingen bovendien ook de machtiging van de Synode, aan alle kerken een collecte te verzenden om dezer arbeid te beloonen. En de voorzitter van den Gereformeerden bond, Dr. J. Vonckenberg, tevens deputaat der Synode, reist zoowel het heele land door voor deze zaak.

Mischien zegt gij: waar moeten wij Gereformeerden ons nu aan houden? Aan de plaatselijke comité's? of alleen aan de collecte door de Synode uitgezonden?

Is het niet mogelijk dien arbeid te concentreren? De heer van Garrelswaay richtte reeds een vraag in 't publiek tot Comité's enz., om dit zoo mogelijk te bewerken. Deze vraag zal zeker wel bij meerderen zijn opgekomen, omdat nu menigmen niet recht weet waarheen hij zich moet wenden.

Nu moet ons echter deze verwarring, schijnbare verwarring in veel opzichten niet verwonderen. De mobilisatie van ons leger kwam zoo onverwacht. De behoefte openbaarde zich lokaal. En naar die behoefte werden toen commissies opgericht, die de hand aan den ploeg sloegen. 't Sprekt vanzelf, dat die commissies niet aanstands met elkaander konden raadplegen, omdat elke commissie stond voor de speciale belangen ter plaatse.

Maar wat moet nu gedaan?

Voorreest, dunkt ons, moeten alle ouders en familieleden zich ook 't geestelijk heil en de godsdienstige belangen hunner familieleden zooveel mogelijk aantrekken. Zoek eerst het Koninkrijk Gods en

Zijne gerechtigheid — dat geldt ook voor den soldaat.

Laten we in onze gebieden hunner gedurig denken.

Voortr moeten de Kerkeraden ook zooveel mogelijk de Kerkeraden ter plaatse waar de soldaten zijn gelegerd, op de hoogte brengen met de leden hunner gemeente die daar zijn, opdat deze tenminste trachten opzicht over hen te oefenen.

En verder — maar daarover een volgend maal zoo de Heer wil.

Officiële Berichten.

L. S.

Den kerken in Z.-Holland (zuidel. ged.) wordt verzocht de collecten naar art. 19 D. K. O. voortaan te zenden aan Dr. J. F. Jonkers te Schiedam.

A. MULDER.

Strijf, 10 December 1914.

Classis Gouda.

De Geref. kerk te Haastrecht roept, in gevolge classicaal besluit, de kerken der classis Gouda samen ter gewone vergadering op Dinsdag 2 Februari 1915.

Punten voor het agendum worden vóór Dinsdag 12 Januari e.k. verwacht aan het adres van den eerstonderteekende:

Namens den Raad der roepende kerk:

B. VAN HALSEMA, praeses.
T. VISTA, scriba.

Haastrecht, 15 Dec.

Kort verslag van de vergadering der cl. Brielle, gehouden 4 Nov. 1914. Op gebruikelijke wijze wordt de vergadering geopend door Dr. Dekker.

Uit de credentiaelen blijkt, dat alle kerken wettig vertegenwoordigd zijn.

Voorzitter is Dr. Dekker, Assessor Dr. van Lummel, Scriba Dr. Esselink.

De notulen worden gelezen en na eene enkele rectificatie goedgekeurd.

Door br. P. v. d. Berg wordt verslag uitgebracht van de j.l. gehouden Prov. Synode. Over de missive van de Prov. Synode ontrent art. 11 en 13 D. K. O. zal in de volgende Vergadering een besluit worden genomen.

De Commissie tot Evangelisatie deelt mede, dat zij de uitgave van „De Wegwijzer” gestaakt heeft, en overweegt om later een voorstel in zake de Evangelisatie ter tafel te brengen. Wordt goedgekeurd.

Met blijdschap en dank wordt vernomen, dat de classis Batendrecht en Rotterdam wederom hulp in den D. d. W. hebben toegezond, en de hoop geuit, dat ook de classis Schiedam dit weer zal doen.

De vacaturebeurten zijn als volgt:

Den Bommel in Dec. event. een D. d. W. uit de cl. Schiedam, in Febr. Dr. Dekker; Brielle in Jan. Dr. Schouten; Tinte in Dec. Dr. Nieborg, in Febr. event. een D. d. W. uit de cl. Schiedam. Hellevoetsluis in Febr. Dr. v. Velsen; N. Helvoet in Jan. Dr. v. Lummel; Stellingdam in Jan. Dr. Esselink; Ouddorp in Jan. event. een D. d. W. uit de cl. Rotterdam; Spijkenisse in Jan. Dr. Mol; Rockanje in Jan. event. een D. d. W. uit de cl. Schiedam, in Febr. Dr. v. Pernis; Melissant in Dec. Dr. v. Duin, in Febr. event. een D. d. W. uit de cl. Rotterdam.

Besloten wordt de volgende vergadering in Middelharnis te houden.

Na het onderzoek naar art. 41 gaat de assessor voor in dankzegging en sluit de voorzitter de vergadering.

Op last der classis:
G. W. H. ESSELINK, scriba.
Stad alth. H., 10 Nov. '14.

Vergadering der Classis Gorinchem, gehouden Woensdag 11 November.

1. De vergadering wordt geopend door Dr. v. d. Vlies, als consulens van Noordeloos. Gezonden wordt Ps. 105: 3; gelezen Ps. 46. Hij gaat voor in den gebede.

2. De lastbrieven worden onderzocht. In het Moderamen nemen zitting: Dr. Zwiers, praeses; Dr. v. d. Vlies, assessor en Dr. Los, scriba.

3. De Praeses heet Dr. Weener hartelijk welkom. Z. E. w. antwoordt. De assessor feliciteert Dr. Zwiers met zijne roeping naar Paesens en Moddergat en spreekt de blijdschap der Classis uit voor zijn beklanken.

4. Notulen worden gelezen en goedgekeurd.
5. De stukken betreffende de roeping en het aannemen van Dr. J. Mulder als herder en leeraar van de Geref. Kerk te Gorinchem worden geapprobeer. Gorkum wordt gelukgewenscht.
6. Bezwaarschrift van een lid der gemeente tegen zijn kerkeraad wordt tergenomen.

7. Dr. Steinhart geeft schriftelijk mededeeling van zijn ziek herhalende krankheid en verzoekt de voorbode en de hulp der classis voor zijn beproefde gemeente. De scriba zal hem namens de classis beantwoorden.

8. Het rapport van den class. quaestor wordt door eene commissie nagezien en in orde bevonden.

9. De onderscheiden deputaten worden herbenoemd. De ontstane vacatures aangevuld.

10. Een ingekomen schrijven van den kerkeraad van 's Gravenhage wordt voor kennisgeving aangenomen.

11. Een kerk krijgt toestemming om een Dienaar des Woords voor de tweede maal te beroepen, gehoord de gegeven toelichting.

12. Aan een kerk wordt geadviseerd, na gegeven toelichting de 2e trap van censuur toe te passen.

13. Een kerk vraagt en ontvangt inlichting inzake het optreden van oefenzaak.

14. De vacaturebeurten worden aldus geregeld: Meerkerk: Dr. Los; Noordeloos D. D. Weener en v. d. Vlies; Hardinxveld D. D. Kapteyn en Mulder; Schoonewoerd Dr. Zwiers.

15. Elke kerk zal zijn Dienaar een Zondag afstaan om Leksmoud te helpen.

16. Het rapport uitgebracht inzake de Kerkbode is bevestigend. Op de eerstvolgende vergadering zal breedvoerig verslag worden gegeven.

17. Classis Gouda zal worden gevraagd hulp te verleenen met het oog op de vele vacatures.

18. De Praeses gaat voor in dankzegging en sluit de vergadering.

Namens de Classis:
J. v. d. VLIES, Scriba.

Korte notulen der vergadering van de Classis Dordrecht, gehouden 5 Nov. 1914.

De Praeses der roepende kerk, Dr. Meynen, laat zingen Ps. 134: 1, leest Psalm 46 en gaat voor in gebed. De credentiebrieven worden nagezien door Dr. van Dijk en oud-fuch, waaruit blijkt, dat de kerk van Brussel niet vertegenwoordigd is en de kerken van Zwijndrecht en H. I. Ambacht twee ouderlingen hebben afgevaardigd. Van de kerk van Antwerpen waren

wel twee ouderlingen tegenwoordig, doch niet in een wettige vergadering afgevaardigd, als gevolg der tijdsomstandigheden, waarom hun evenwel keurstem wordt verleend.

De notulen worden gelezen en goedgekeurd.

In het moderamen nemen zitting als praeses Dr. Meynen, als assessor Dr. van Dijk, en als scriba Dr. Jonge, in de plaats van Dr. Warner.

Dr. van Dijk brengt rapport uit van de kerkvisitatie, gehouden te 's Gravenhage, en van de behandeling van het geschil tusschen dien kerkeraad en Dr. V. Met de conclusies van dit rapport gaat de vergadering accoord.

Bij de rondvraag naar het art. 41 K. O. wordt behandeld de instructie van de kerk van Alblasdrecht, welke advies vraagt in de zaak van Papendrecht. Na eene bespreking wordt besloten deze zaak te laten rusten, tot de bezwaarde broeders zelve zich tot de classis hebben gewend.

De instructie van de kerk van Slidrecht, luidende: „De classis Dordrecht stelt aan de Part. Synode van Z.-Holland ten Z. voor, dat deze jaarlijks haar acta, met of zonder rapporten, late drukken en aan elke kerk in haar ressort 2 ex. toezend”, wordt aangenomen met schrapping van de woorden „of zonder”.

Door Dr. de Jonge wordt voorgesteld, dat jaarlijks in elke kerk der classis een collecte zal gehouden worden voor de evangelisatie te Papendrecht. Besloten wordt, dat de afgevaardigde dit als verzoek zullen medemenen naar hunne kerken.

De classisbeurten worden aldus geregeld: Alblasdrecht: D. D. van Dijk en Meulink; 's Gravenhage: D. D. Vogel en de Jonge; N. Lekkerkerk: D. D. Vonckenberg en Warner; Antwerpen: de in de vorige vergadering aangeverene.

Dr. Goslinga vraagt eene inlichting aangaande het finantieel rapport der Medische zending en oud. Trapman ontrent de regeling der quota voor art. 11 en 13. Besloten wordt, dat door den quaestor op de volgende vergadering een concept-regeling zal worden voorgesteld.

Roepende kerk voor de volgende vergadering is H. I. Ambacht. Na het zingen van Ps. 84: 6 en dankzegging door Dr. van Dijk, wordt de vergadering gesloten.

Namens de classis:
A. VAN DIJK, Assessor.

Buitenland.

Frankrijk. Finantieel moeilijkheden voor de Prot. Kerken. Vrouwen die predikanten en burgemeesters vervangen.

Dat de Fransche Protestanten in dezen oorlogstijd moeite hebben om het geld te vinden, dat voor hun kerkelijk leven noodig is, spreekt van zelf, evenals dat men van Engelsche zijde hen daarbij ondersteunt. De predikant C. Merlely-Aubigné schreef in het laatste van October aan het Engelsch Comité, dat hen steunt, het volgende:

„Onze finantieel positie is nog steeds moeilijk. Wij hebben den laatste termijn van het predikantencontract slechts ten deele kunnen uitkeeren, en wij weten niet of wij daartoe een volgenden keer zullen in staat zijn. Ik vernam dat gij in Engeland veel hoort van hetgeen de Roomsche priesters en monnen doen, maar weinig vernemt van den arbeid van Protestantische predikanten. Ik meen in alle bescheidenheid te kunnen zeggen, dat zij zoowel als deze hun plicht doen. Twee vijftien van hen doen dienst als aalmoezeniers, of verplegen zieken in de ambulances, of strijden mede als officiers en soldaten.

Reeds hebben een jongeling die opgeleid werd voor de zending en een Theologisch student hun leven voor hun land verloren.